

Brüssel, 14. juuni 2024
(OR. en)

11153/24

COSI 118
ENFOPOL 300
CRIMORG 96
CATS 60
CORDROGUE 82
COPEN 315
JAI 1037

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Kuupäev: 13. juuni 2024

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 10512/24

Teema: Nõukogu järelused kõige ohtlikumate kuritegelike võrgustike
kaardistamise kohta

– Nõukogu järelused (13. juuni 2024)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järelused kõige ohtlikumate kuritegelike võrgustike kaardistamise kohta, mille nõukogu (justiits- ja siseküsimused) kiitis heaks oma 13. juunil 2024 toimunud 4031. istungil.

Nõukogu järeldused kõige ohtlikumate kuritegelike võrgustike kaardistamise kohta**Sissejuhatus**

- a) Organiseeritud kuritegevus, sealhulgas ebaseaduslik uimastikaubandus kujutab endast suurt ohtu Euroopa kodanikele, ettevõtjatele ja institutsioonidele, samuti Euroopa majandusele ja liikmesriikide julgeolekule. Kuritegelikud võrgustikud kasutavad üha enam äärmuslikku vägivalda, korruptsiooni ning imbumist seaduslikku majandustegevusse ja tarneahelatesse, õhnestades sellega õigusriigi põhimõtet ja ohustades meie demokraatia põhialuseid.
- b) ELi organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise strateegia (2021–2025)¹ eesmärk on edendada õiguskaitse- ja õigusalaast koostööd, võidelda organiseeritud kuritegevuse struktuuride ja kaalukate kuritegude vastu, likvideerida kriminaaltulu ja tagada tänapäevane reageerimine tehnoloogia arengule. ELi narkostrategia (2021–2025)² ja ELi narkootikumidealane tegevuskava 2021–2025³ moodustavad uimastipoliitika üldise poliitilise raamistiku. Nendes kohaldatakse riigi, ELi ja rahvusvahelisel tasandil uimastiküsimuste käsitlemisel tõenduspõhist, terviklikku, tasakaalustatud ja valdkonnaülest lähenemisviisi. Hiljem esitas komisjon oma teatises „ELi tegevuskava võitluseks ebaseadusliku uimastikaubanduse ja organiseeritud kuritegevusega“,⁴ meetmed logistikasõlmede vastupidavuse tugevdamiseks, sealhulgas Euroopa sadamate liidu kaudu, suure riskiga kuritegelike võrgustike lõhkumiseks, ennetustegevuseks ja rahvusvaheliseks koostööks.

¹ 8085/21 + ADD 1

² ELi narkostrategia (2021–2025): ELT C 102I, 24.3.2021, lk 1.

³ ELi narkootikumidealane tegevuskava 2021–2025: ELT C 272, 8.7.2021, lk 2.

⁴ 14114/23

- c) Sellele raamistikule tuginedes on oluline võtta ELi liikmesriikide, institutsioonide ja asutuste koostöös ning mitmekülgse lähenemisviisi alusel mõjusaid meetmeid, sealhulgas uimastitega seotud organiseeritud kuritegevuse osas. Käesolevates järeldustes käsitletakse nende meetmete aspekte, mis on seotud kuritegelike võrgustike esilekerkimise ja levikuga, mis kujutab endast kasvavat ohtu julgeolekule ja stabiilsusele kogu Euroopas, muutes vajalikuks jõulise kooskõlastatud ja tulemusliku reageerimise Euroopa Liidu poolt.
- d) ELi organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise strateegias (2021–2025) rõhutati, et on vaja „usaldusväärsemat luureteavet organiseeritud kuritegevuse keerulise võrgustiku keskmes olevate kuritegelike organisatsioonide kohta“, ning kutsuti Europoli ja liikmesriike üles saama „luureandmetel põhinevad strateegilised ja taktikalised ülevaated Euroopa julgeolekule suuremat ohtu kujutavatest organisatsioonidest, muu hulgas ELi raske ja organiseeritud kuritegevuse põhjustatud ohtude hinnangut (SOCTA) täiendavate sihtotstarbeliste aruannete koostamise teel“.
- e) Kooskõlas ELi organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise strateegiaga (2021–2025) kehtestati nõukogu järeldustes, millega määratakse kindlaks ELi prioriteedid võitluseks raske ja organiseeritud kuritegevusega EMPACTi raames aastateks 2022–2025,⁵ uue prioriteedina ja ühena ühistest horisontaalsetest strateegilistest eesmärkidest ka ELis tegutsevate suure riskiga kuritegelike võrgustike kindlakstegemine ja lõhkumine,⁶ tuues ELi institutsioonide, asutuste ja organite toetusel kokku ELi liikmesriikide ning nende rahvusvaheliste partnerite (sealhulgas 37 kolmandat riiki 2023. aastal) õiguskaitse- ja õigusasutused.
- f) Üks olulisi strateegilisi eesmärke suure riskiga kuritegelike võrgustike prioriteedi raames on tugevdada kõige ohtlikumatest võrgustikest omatavat ülevaadet.
- g) Vastavalt ELi tegevuskavale võitluseks ebaseadusliku uimastikaubanduse ja organiseeritud kuritegevusega tuleks pöörata erilist tähelepanu võrgustikele, mis kujutavad endast suurimat ohtu meie ühiskonnale ja üldsusele.
- h) Peale selle kutsuti ELi tegevuskavas Europoli üles viima 2024. aasta alguses liikmesriikide abiga läbi kaardistamisprotsessi, et teha kindlaks kuritegelikud võrgustikud, mis kujutavad endast suurimat ohtu, olenemata sellest, kas need tegutsevad ELis või kolmandates riikides.

⁵ 8665/21

⁶ 14542/2/23 REV 2

- i) 2024. aasta aprillis esitas Europol aruande „ELi kõige ohtlikumad kuritegelikud võrgustikud“, mis on oluline teetähis kõige ohtlikumate kuritegelike võrgustike dünaamika ja keerukuse mõistmisel.
- j) Aruanne on oluline ELi/EU SOCTAt täiendav ülevaade olukorrast, kuna selles analüüsitakse üksikasjalikumalt nende kuritegude eest vastutavate peamiste osalejate suutlikkust ja kavatsusi ning kirjeldatakse ELi sisejulgeolekule peamist ohtu kujutavate kuritegelike võrgustike eripära.
- k) Europol aruande tulemuseks on ainulaadne andmekogum, milles kirjeldatakse üksikasjalikult 821 kõige ohtlikumat kuritegelikku võrgustikku, kusjuures see sisaldab ulatuslikku teavet võrgustike tegevuse, nende liikmete kodakondsuse ja tegutsemisviiside kohta, samuti teavet seaduslike äristruktuuride kasutamise kohta, sidemete kohta muude kuritegelike võrgustikega ja suhete kohta teiste riikidega. Kogu see teave on kättesaadav Europol ühes keskses andmebaasis.
- l) Europol aruande kohaselt suudavad need kuritegelikud võrgustikud märkimisväärselt kiiresti kohandada oma kuritegelikke äriprotsesse, kombineerida paindlikkust suure vastupanuvõimega õiguskaitsealaste häiringute suhtes ning kasutada rahapesutehnikaid, nagu põrandaalune pangandusteenus, kombineerides kriminaaltulu ja seaduslikku vara viisil, mille puhul ei toimu finantstehinguid.
- m) Aruandes rõhutatakse, et 86 % kõige ohtlikumatest kuritegelikest võrgustikest kasutavad oma kuritegeliku tegevuse hõlbustamiseks seaduslikke äristruktuure, seda kas vastumeetmena avastamise vältimiseks või rahapesu eesmärgil. Aruandes toonitatakse, et enamik kõige ohtlikumatest kuritegelikest võrgustikest keskenduvad ühele kuritegelikule tegevusele, kusjuures uimastikaubandus on kõige sagedasem kuritegevuse valdkond.
- n) Kõige ohtlikumad kuritegelikud võrgustikud on sageli väga pikaajalised (üks kolmandik neist on aktiivsed üle kümne aasta). Europol aruandes jõutakse järeldusele, et õiguskaitsemeetmetes tuleks jätkuvalt keskenduda nendele võrgustikele, isegi kui need on juba õiguskaitsealase kontrolli all.

- o) Võttes arvesse, et eespool nimetatud aruanne on esimene omataoline, avastati olukorra ülevaates mõned suured lüngad. Esiteks ei olnud teatatud võrgustikest umbes viiendiku puhul teada, kas nad kasutavad vägivalda või korrupsiooni. Teiseks ei olnud enam kui kolmandiku kõige ohtlikumate kuritegelike võrgustike kohta olemas teavet nende kriminaaltulu ulatuse kohta. Kolmandaks on endiselt vähe teavet tulirelvade ja lõhkeainete päritolu ning nende salakaubaveoga seotud võrgustike kohta.
- p) Arvamustevahetus ühiskonnale suurimat ohtu kujutavate kuritegelike võrgustike kaardistamise teemal toimus Belgia eesistumise ajal nii sisejulgeolekualase operatiivkoostöö alalise komitee (COSI) mitteametlikul kohtumisel kui ka ametlikel koosolekutel.

Nõukogu järeldused

Üldised kaalutlused

1. Kinnitades veel kord pühendumust võitlusele raske ja organiseeritud kuritegevusega ning tunnistades püsivat ohtu, mida kõige ohtlikumad kuritegelikud võrgustikud kujutavad Euroopa Liidu ja selle kodanike turvalisusele, julgeolekule ja jõukusele;
2. tunnistades nende võrgustike muutuvat laadi ja keerukust ning rõhutades, kui oluline on parandada olukorrast ülevaate saamise suutlikkust, eesmärgiga tõhustada operatiivkoostööd liikmesriikide ja ELi asutuste vahel;
3. tunnistades Europol'i aruandest „ELi kõige ohtlikumad kuritegelikud võrgustikud“ saadud väärtuslikke teadmisi, järeldusi ja õppetunde ning kinnitades veel kord pühendumust sellele, et võtta vastu terviklik ja olukorrast ülevaate saamisel põhinev lähenemisviis organiseeritud ja raske kuritegevuse, eelkõige suure riskiga kuritegelike võrgustike vastu võitlemiseks, tagades tiheda koostöö pädevate riigiasutuste, sealhulgas liikmesriikide asjaomaste õiguskaitseasutuste ja õigusasutuste ning ELi institutsioonide, organite ja asutuste vahel kooskõlas nende vastavate volitustega;
4. kinnitades veel kord kesket rolli, mis on kuritegevusega seotud ohte käsitleval valdkondadevahelisel Euroopa platvormil (EMPACT) kui liikmesriikide juhitava vahendil, mida toetavad ELi institutsioonid, organid ja asutused ning mis kasutab valdkondadevahelist lähenemisviisi raskest ja organiseeritud kuritegevusest tulenevate ohtude kindlakstegemiseks, prioriseerimiseks ja nendega tegelemiseks;
5. tervitades aruannet ja selle järeelmeetmeid, mida on lisaks kirjeldatud käesolevates nõukogu järeldustes ning mis on vajalikuks täienduseks ELi SOCTA ja EMPACTi tsüklile, mis on peamiselt ajendatud kuritegelike nähtuste uurimisest;

6. tunnistades, et raskest organiseeritud kuritegevusest tulenev oht ületab riigipiire ning nõuab kollektiivset strateegilist ja operatiivset reageerimist, mis keskenduks struktuuridele tervikuna ning põhineks tõhustatud koostööl, mis seisneb teabe vahetamises, ühisuurimiste läbiviimises ja kõige ohtlikumate kuritegelike võrgustike peamiste liikmete vastutusele võtmises ning milles osalevad aktiivselt ELi liikmesriigid, Euroopa Prokuratuur, muud ELi asutused ja rahvusvahelised partnerid;
7. rõhutades, et suure riskiga kuritegelikest võrgustikest omatava ülevaate edasine parandamine on oluline järgmine samm, et veelgi tõhustada meie lähenemist selliste võrgustike lõhkumisele;
8. olles veendunud, et kõige ohtlikumatest kuritegelikest võrgustikest tulenevale ohule tuleb reageerida veelgi tõhusamalt, kasutades vastavalt asjakohasusele poliitilisi, strateegilisi, taktikalisi ja operatiivseid meetmeid;
9. kinnitades uuesti, et Europol toetab ja tugevdab ka edaspidi liikmesriikide pädevate asutuste võetavaid meetmeid ning nende vastastikust koostööd kahte või enam liikmesriiki mõjutava raske ja organiseeritud kuritegevuse avastamisel, tõkestamisel ja selle vastu võitlemisel;

kutsub nõukogu liikmesriike üles

10. nägema ette, et nende õiguskaitseasutused teevad Europoliga koostööd, et veelgi enam kasutada ja analüüsida Europolis kättesaadavaid asjakohaseid andmeid kuritegelike võrgustike kohta, eesmärgiga täiendada oma riigisisest teavet nende kuritegelike võrgustike kohta ja asjakohasel juhul see teave integreerida;
11. tagama, et nende õiguskaitseasutused saavad kohaldatavate normide ja menetluste alusel jagada asjakohast teavet teiste ELi liikmesriikide õiguskaitseasutustega või kolmandate partneritega;
12. paluma EMPACTi asjaomaste prioriteetide juhtidel, kaasjuhtidel ning meetmete juhtidel ja kaasjuhtidel Europolu aruande tulemusi veelgi rohkem kasutada, et astuda vajalikke samme EMPACTi meetmete suunamiseks kõige ohtlikumatele kindlakstehtud kuritegelikele võrgustikele;
13. paluma oma pädevatel asutustel võtta arvesse aruande asjakohaseid tulemusi, et täiendavalt suunata Europolu prioriteetset toetust olulise sihtmärgi ja operatiivsete rakkerühmade kontseptsiooni (High Value Targets – HVT; Operational Task Forces – OTF), ühiste uurimisrühmade ja EMPACTi operatiivmeetmete kaudu;
14. viima läbi ennetavaid ja kõikehõlmavaid uurimisi seoses prioriteetsete kuritegelike võrgustikega, et hõlmata nende võrgustike kõik asjakohased tugitegevused, ning võtma asjakohasel juhul ühendust Eurojustiga, et hõlbustada asjaomaste õigusasutuste varajast kaasamist, eesmärgiga veelgi toetada kõige ohtlikumate kuritegelike võrgustike peamiste liikmetega seotud uurimisi ja nende vastutusele võtmist;
15. paluma oma ametiasutustel investeerida rohkem finantsuurimistesse ja neid tugevdada, kas eraldiseisvalt või paralleelselt uurimistega, mis keskenduvad muudele kuritegudele, kaasates asjakohasel juhul Eurojusti ja muid sidusrühmi, et tagada tõhus kriminaaltulu tagasivõitmine kooskõlas direktiiviga (EL) 2024/1260, mis käsitleb kriminaaltulu tuvastamist ja konfiskeerimist, ning tõhustada korruptsiooni- ja rahapesuvastast võitlust;

16. arendama edasi oma skaneerimis- ja tuvastamismeetodeid, et tuvastada ulatuslikumalt ja täpsemini oma riigis tegutsevaid kõige ohtlikumaid kuritegelikke võrgustikke. Sellega seoses kutsutakse liikmesriike üles kaaluma osalemist organiseeritud kuritegevuse ühise diagnostikametoodika loomises, nagu on juba ette nähtud 2024.–2025. aasta operatiivses tegevuskavas EMPACTi suure riskiga kuritegelike võrgustike prioriteedi raames. Seda metoodikat tuleks lähiaastatel edasi arendada, nii et iga liikmesriik saaks kohaldada seda paindlikul viisil, mis sobiks tema riigisisese korraldusega, kuid sellega tuleks lõpuks kindlaks määrata ka standardid, et hõlbustada kuritegelike võrgustike kujutatavate ohtude võrdlemist ja kaardistamist ELi tasandil;
17. tõhustama õiguskaitsetöötajate ja õigusasutuste koolitus- ja suutlikkuse suurendamise algatusi, et tugevdada nende suutlikkust avastada, uurida ja lõhkuda kõige ohtlikumaid kuritegelikke võrgustikke ning neid vastutusele võtta, tehes seda asjakohasel juhul tihedas koostöös CEPOLiga;

kutsub nõukogu liikmesriike ja Europoli üles

18. integreerima käimasoleva kaardistamise tulemused ELi 2025. aasta SOCTAsse ja võtma seda arvesse EMPACTi järgmise tsükli (2026–2029) uute prioriteetide kindlaksmääramisel, keskendudes esimese sammuna eelkõige EMPACTi operatiivtegevuskavadele aastateks 2026–2027;
19. viima kõige ohtlikumate kuritegelike võrgustike kaardistamise läbi iga kahe aasta tagant, alustades 2026. aastal esitatavast aruandest, et seda saaks võtta arvesse EMPACTi operatiivtegevuskavades aastateks 2028–2029. Seejuures tuleks järelaruande tulemused integreerida ELi SOCTAsse / ELi SOCTA vahekokkuvõttesse ja lisada need ELi iga kahe aasta tagant esitatavatesse EMPACTi operatiivtegevuskavadesse. Töökoormuse vähendamiseks ja kõige ohtlikumatest võrgustikest ajakohase ülevaate tagamiseks teeb Europol praeguse andmekogumi liikmesriikidele kättesaadavaks ning liikmesriikidel on võimalus oma andmeid vajaduse korral jooksvalt ajakohastada;

20. täiendavalt täpsustama – tuginedes saadud kogemustele ja koostöös SOCTA nõuanderühmaga – kaardistamise metoodikat, kogudes esindavaid andmeid, ja ajakohastama metoodikat täiendavas ühises analüüsis kasutatud ohunäitajate põhjal;
21. leppima tulevaste kaardistamiste raames üheskoos kokku kõige ohtlikumate kuritegelike võrgustike ühises töömääratluses;
22. uurima võimalusi – võttes samal ajal arvesse liikmesriikide edusamme oma riigisiseste meetodite edasiarendamisel – sellisele aruandlusele üleminekuks, kus kõige ohtlikumate kuritegelike võrgustike kujutatavat ohtu on võimalik võrrelda ELi asjaomaste geograafiliste piirkondade lõikes;
23. kõrvaldama ühiselt praeguses aruandes väljatoodud puudujäägid olukorra ülevaates seoses vägivalda kasutamise, kriminaaltulu ulatuse ja tulirelvade kasutamisega. Viimasega seoses on vaja teha täiendavaid edusamme riiklike tulirelvade kontaktpunktide loomise lõpuleviimisel, tulirelvade konfiskeerimist käsitlevate andmete ühtlustatud kogumise väljatöötamisel riikide tasandil ning andmete täiendaval panustamisel ELi tulirelvakeskusesse Europol juures;

kutsub nõukogu komisjoni üles

24. jätkuvalt toetama EMPACTi ja selle operatsioone kui liikmesriikide juhitud platvormi valdkondadevahelise lähenemisviisi rakendamiseks raske ja organiseeritud kuritegevuse tõkestamiseks ja sellega võitlemiseks, sealhulgas pakkudes piisavaid rahastamisvõimalusi;
25. tegema täiendavaid edusamme Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika ning Lõuna-Ameerika riikidega ELi lepingute üle läbirääkimiste pidamisel, milleks nõukogu on juba loa andnud, et suurendada võimalusi isikuandmete jagamiseks Europol ja Eurojustiga.

kutsub nõukogu lisaks Europoli üles

26. tegema kuritegelike võrgustike praeguse andmekogumi liikmesriikidele kättesaadavaks ühes ühtses rakenduses või andmebaasis, et anda liikmesriikidele võimalus oma andmeid jooksvalt ajakohastada, ning võtma selle rakenduse kasutusele 2025. aasta jooksul, tagades, et liikmesriikidel on otsene juurdepääs üksnes oma andmetele;
27. avaldama 2024. aasta lõpuks spetsiaalse aruande seaduslike äristruktuuride kasutamise kohta kõige ohtlikumate kuritegelike võrgustike poolt. See aruanne pakub samuti sisendit edasiseks tegevuseks seoses sellega, kui tähtis on rohkem kasutada halduslikku lähenemisviisi olulise vastumeetmena meie võitluses raske ja organiseeritud kuritegevusega;
28. avaldama 2024. aasta lõpuks spetsiaalse aruande, milles antakse rohkem teavet kuritegevuse ja terrorismi seose ning selle kohta, kuidas organiseeritud kuritegevuse võrgustikud on seotud terroristliku tegevusega;

kutsub nõukogu liikmesriike ja Euroopa Komisjoni üles

29. jätkama tööd selle nimel, et võidelda raske ja organiseeritud kuritegevuse vastu ning edendada kuritegevuse seaduslikku majandusse imbumise tõkestamist haldustegevuse kaudu, kasutades nn halduslikku lähenemisviisi, ning suurendama jõupingutusi kuritegevuse tõkestamiseks ning eelkõige laste ja noorte organiseeritud kuritegelikesse rühmitustesse värbamise ennetamiseks, sealhulgas toetades selles püüdluses asjakohaste kohaliku, piirkondliku ja riikliku tasandi ametiasutuste tööd.